

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ державної установи “Український
інститут розвитку освіти”
від “14” травня 2025 р. № 58-аг

Інструктивно-методичні рекомендації щодо проведення апробації
підручників з мов національних меншин (новогрецька, гагаузька) у 2025 році
(8 клас) (II етап)

З метою вдосконалення якості навчальної літератури для закладів загальної середньої освіти впроваджено апробацію підручників, у тому числі з мов національних меншин.

Процедуру проведення апробації підручників, зокрема з мов національних меншин, врегульовано статтями 64, 75 Закону України “Про освіту” (далі – Закон), Порядком проведення апробації навчальної літератури для закладів загальної середньої (далі – Порядок), затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 13 червня 2024 року № 845, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 18 липня 2024 року за № 1091/42436, наказом Міністерства освіти і науки України від 13 серпня 2024 року № 1130 “Про апробацію навчальної літератури для закладів загальної середньої освіти у 2024/2025 н. р.”, наказом Міністерства освіти і науки від 04 березня 2025 року № 404 “Про внесення змін до Порядку проведення апробації навчальної літератури для закладів загальної середньої освіти”, наказом Міністерства освіти і науки від 23 березня 2025 року № 500 “Про внесення зміни до наказу Міністерства освіти і науки України від 04 березня 2025 року № 404”, наказом Міністерства освіти і науки України від 09 травня 2025 року № 707 “Про проведення апробації навчальних підручників з іноземних мов (окрім англійської) мов корінних народів, національних меншин, із української мови для класів (груп) з навчання мовами корінних народів або національних меншин у 2025 році (8 клас) (II етап)”.

Відповідно до абзацу одинадцятого частини першої статті 64, абзацу сьомого частини четвертої Закону центральний орган виконавчої влади у сфері освіти і науки організовує здійснення експертизи та апробації навчальної літератури для закладів дошкільної та загальної середньої освіти, а також визначає види навчальної літератури, що підлягають експертизі та апробації.

Згідно з пунктом 4 статті 75 Закону навчальна література, що видається (повторно видається) за рахунок коштів державного бюджету для використання в освітньому процесі в закладах дошкільної та повної загальної середньої освіти, відбирається за конкурсом на основі вибору закладів освіти, здійсненого педагогічними працівниками таких закладів освіти у порядку, визначеному центральним органом виконавчої влади у сфері освіти і науки, та має пройти

апробацію у порядку, визначеному центральним органом виконавчої влади у сфері освіти і науки.

Пунктом 4 Порядку визначено: “В умовах воєнного стану, надзвичайної ситуації або надзвичайного стану та протягом одного року після їх припинення чи скасування, для підручників/посібників для осіб з особливими освітніми потребами, підручників/посібників з мов і літератур корінних народів, національних меншин (спільнот) України та у випадку, визначеному пунктом 5 Порядку забезпечення підручниками та посібниками здобувачів повної загальної середньої освіти і педагогічних працівників, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 січня 2019 року № 41 (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 13 жовтня 2020 року № 957), проводиться лише II етап апробації”.

Перелік поданих на апробацію підручників з мов національних меншин розміщено на сайті УІРО. Педагогічні працівники та інші зацікавлені особи можуть ознайомитися з ним за покликанням: <https://uied.org.ua/aprobacziya/>.

Автори/авторки й видавці, які виявили бажання взяти участь в апробації, подають до **15 травня 2025 року** заяву (**додаток 1**) до УІРО на електронну адресу: info@uied.org.ua. У заяві ініціюють проведення апробації посібників із зазначенням назви/назв та підтверджують володіння виключними майновими правами на них, а також надають контакти представників видавництва та авторського колективу.

Електронна версія підручника подається шляхом надання працюючого лінку, який забезпечує доступ до відповідних навчальних матеріалів. Підручник повинен мати інтерактивний електронний додаток відповідно до “Вимог до інтерактивного електронного додатка до підручника”, що затверджені наказом Міністерства освіти і науки України від 19 квітня 2024 року № 548 та зареєстровані в Міністерстві юстиції України 07 травня 2024 р. за № 656/42001. Щодо аудіосупроводу (у разі його наявності) до підручника/посібника, то повинен мати такі технічні характеристики: формат — mp3, бітрейт не менше ніж 192 kbps, частота не менше ніж 32 kHz, кількість каналів — стерео (stereo) або об'єднане стерео (joint stereo).

Апробація підручників проводиться за їх електронними або паперовими версіями. Якщо апробація проводиться за паперовими версіями, то ініціатор апробації забезпечує відповідні заклади освіти належною кількістю паперових примірників навчальної літератури.

Апробація підручників з новогрецької, гагаузької мов у 2025 році розпочинається **15 травня 2025 року** і триває до **27 червня 2025 року**, складається з II етапу апробації (з **26 травня до 09 червня 2025 року**) — опитування педагогічних працівників закладів освіти, які проводять апробацію.

Під час апробації вчитель/вчителька досліджує якість підручників відповідно до критеріїв, визначених цими інструктивно-методичними

матеріалами, з дотриманням принципів незалежності, професійності, об'єктивності, неупередженості.

Апробувати підручники можуть педагогічні працівники відповідного навчального предмета або інтегрованого курсу, які мають педагогічний **стаж не менше трьох років**.

НЕ може брати участь в апробації особа, яка має конфлікт інтересів відповідно до Закону України “Про запобігання корупції” та/або які притягалися до відповідальності за корупційні правопорушення.

Особа не може брати участь в апробації, якщо вона:

- є автором/авторкою підручника, що апробується;
- має родичів або близьких осіб - авторів/авторок підручника, ініціаторів апробації.

Педагогічний працівник одночасно може проводити апробацію не більше двох підручників, проте не більше одного посібника з кожної назви.

Якщо заклад загальної середньої освіти бажає взяти участь в апробації підручників, то **до 19 травня 2025 року** на електронну адресу УІРО info@uied.org.ua необхідно надіслати такі сканкопії документів і підписані оригінали на поштову адресу: вул. Митрополита Василя Липківського, 36, м. Київ, Україна, 03035:

- 1) заява від ЗЗСО, підписана директором/директоркою, із гарантією того, що апробація буде проведена в повному обсязі та належним чином ([додаток 2](#));
- 2) заява вчителя/вчительки, який/яка беруть участь в апробації ([додаток 3](#));
- 3) згода вчителя/вчительки, який/яка бере участь в апробації, на обробку персональних даних ([додаток 4](#)).

Протягом II етапу педагогічні працівники ознайомлюються з підручниками в повному обсязі та надають зворотний зв'язок щодо їх якості у формі опитування за покликанням: <https://forms.gle/2Fta3C3sAzqo6zAy6>.

Перелік запитань до педагогічних працівників для II етапу апробації додається ([додаток 6](#)).

Висновок педагогічного працівника ([додаток 5](#)) щодо якості підручника, його відповідності запитам учасників освітнього процесу обговорюється й схвалюється на педагогічній раді закладу загальної середньої освіти.

Керівник закладу освіти **до 09 червня 2025 року** надсилає на адресу УІРО (вул. Митрополита Василя Липківського, 36, м. Київ, 03035) загальний висновок про проходження апробації ([додаток 7](#)). До загального висновку додаються висновки педагогічних працівників щодо якості посібника, його відповідності запитам учасників освітнього процесу.

Участь педагогічного працівника в апробації є добровільною, апробація проводиться на засадах відкритості, прозорості, гласності. Водночас наголосимо, що участь учителя/вчительки в апробації враховується під час проходження

його/її атестації як «участь у процедурах і заходах, пов'язаних із забезпеченням якості освіти та впровадженням інновацій, педагогічних новацій і технологій у системі освіти»

Критерії апробації

Відповідність змісту підручника очікуваним результатам навчання, визначеним модельною навчальною програмою

Цей критерій відображає такі аспекти: наявність усіх тем і компонентів; співвідношення обсягу змісту підручника/посібника з одиницями навчального часу; актуальність контенту. Наявні розділи та теми підручника/посібника відповідають очікуваним результатам навчання згідно з модельною навчальною програмою.

Принцип науковості

Зміст підручника не суперечить науковому трактуванню понять, явищ, процесів, подій. Подані в підручнику причинно-наслідкові зв'язки явищ, процесів, подій відповідають методології відповідної науки, галузі. Складні формулювання та означення адаптовані з урахуванням вікової категорії учнів/учениць.

Системність, логічність і послідовність викладу навчальної інформації

Наскрізна авторська концепція. Чітко структурований навчальний матеріал; доцільно поділено на змістові частини; забезпечено цілісність викладу; збережено баланс в інформаційному наповненні різних частин підручника; дотримано принципу поступового ускладнення (від простого до складного). Взаємозв'язок понять, точність формулювання визначень, їхня наступність і послідовність введення; засоби для унаочнення викладу матеріалу (схеми, таблиці, приклади тощо).

Змістове наповнення підручника

Навчальний матеріал сприяє розвитку інтересу до навчального предмета. Наявність різних типів навчальних завдань і вправ, що значно підсилюють практичну складову підручника і забезпечують досягнення очікуваних результатів навчання, формування наскрізних умінь та ключових компетентностей: завдання дослідницько-пошукового характеру; завдання для організації індивідуальної, парної, групової, колективної); графічних і словесних елементів (таблиць, схем, алгоритмів, типових зразків, пам'яток тощо), які стосуються опрацювання навчальної інформації, довідкові матеріали,

рубрикація, покажчики, виділення основної, допоміжної і пояснювальної інформації різним шрифтом і кольором тощо.

Складовою підручника є *інтерактивний електронний додаток*. Мультимедійний контент може бути представлений у форматах відео, анімації, об'єктів віртуальної, доповненої реальності, комп'ютерних моделей (симулятори) і поєднаний з аудіоінформацією, текстом, зображеннями, а також містити інструменти для тренування певних умінь та навичок, наприклад, симуляції процесів чи лабораторних робіт, для проведення тестування, аудіювання тощо з можливістю перегляду користувачами результатів виконання інтерактивних завдань

Інтегрований підхід

Зміст підручника спрямований на формування в учнів/учениць цілісної картини світу, містить матеріали інтегрованого змісту, наповнені актуальною інформацією, що пов'язані з реальними життєвими потребами учнів, формуванням ключових компетентностей та наскрізних умінь, функціональної грамотності, реалізуючи зв'язок з навчальними предметами відповідної та інших освітніх галузей.

Диференційований підхід

Відповідно до потреб кожної дитини, її інтересів, можливостей та здібностей у підручнику представлені різнорівневі завдання на формування понять, образного мислення і мовлення, на формування діалогічних умінь тощо.

Ціннісні орієнтири та українознавчий компонент

Представлення українознавчого аспекту — компонент пізнавальних (практичних) завдань, взаємозв'язок процесів, що відбуваються в країні та у світі. Наявність пізнавальної інформації про видатних українців/українок або вихідців з України, які зробили вагомий внесок у розвиток певної галузі науки чи культури в цілому.

Створення умов для соціалізації учнів/учениць на засадах соціокультурних, духовно-моральних цінностей, навчає дотриманню безпечних норм життєдіяльності, екологічної культури.

Антидискримінаційний аспект

Відсутність дискримінації за ознаками раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, віку, інвалідності, етнічного та соціального походження, громадянства, сімейного та майнового стану, місця проживання, мовними або іншими ознаками.

Мотивація самостійної освітньої діяльності

Прийоми, які спрямовують учнів/учениць до самоосвіти, аби вони вміли аналізувати, порівнювати, орієнтуватися в потоці інформації; наявність інтерактивних технологій; завдань, які передбачають роботу в парі/групі, завдань та запитань для само- та взаємооцінювання учнівства; завдань дослідницько-пошукового характеру, що посилюють діяльнісну складову; завдань, спрямованих на роботу з ілюстративним матеріалом, цікавих, доречно підібраних.

Основними мотиваційними індикаторами є пізнавальний інтерес, проблемність і практичність знань і вмінь, яких учні/учениці набувають під час вивчення відповідної теми та за результатами власних відкриттів.

Ілюстративний матеріал

Ілюстративний матеріал відображений в провідних функціях підручника забезпечує необхідну інформацію, відповідає рівню підготовки та віковим особливостям учнів/учениць, доповнює текстовий матеріал, визначає взаємозв'язок із вербальною інформацією через пояснення, уточнення основного тексту.

Відповідність текстів підручника нормам літературної мови

Відповідність мовним нормам. Мова підручника/посібника є науково виваженою, точною, зрозумілою.

ДОДАТОК 1
ФОРМА-1

Директору
державної установи
“Український інститут
розвитку освіти”
Наталії СОФІЙ

Заява

Я, _____, ініціюю проведення апробації таких творів і підтверджую володіння виключними майновими правами на них:

- 1) _____ (*назва твору відповідно до Переліку навчальної літератури, яка проходить апробацію, рішення експертної комісії*);
- 2) _____

Для забезпечення апробації даних творів прошу надати представникам видавництва ... (назва видавництва), яке я представляю, доступ до розміщення матеріалів на вебплатформі дистанційного навчання Всеукраїнська школа онлайн <https://lms.e-school.net.ua/>

Прізвище, ім'я представника видавництва	Електронна адреса, зареєстрована на ВШО	Номер телефону

Прізвище, ім'я представника авторського колективу	Електронна адреса, зареєстрована на ВШО	Номер телефону

Навчальні матеріали, зазначені у даній заяві, можуть бути використані в освітньому процесі суб'єктами, які забезпечують або беруть участь в апробації, лише протягом відповідного навчального року.

Дата

Підпис

Прізвище, ім'я, по батькові

Директору
державної установи
“Український інститут
розвитку освіти”
Наталії СОФІЙ

Заява

Видавництво “.....”, в особі _____, ініціює проведення апробації таких творів і підтверджує володіння виключними майновими правами на них:

- 1) _____ (*назва твору відповідно до Переліку навчальної літератури, яка проходить апробацію, рішення експертної комісії*);
- 2) _____

Для забезпечення апробації даних творів прошу надати представникам видавництва ... (назва видавництва), яке я представляю, доступ до розміщення матеріалів на вебплатформі дистанційного навчання Всеукраїнська школа онлайн <https://lms.e-school.net.ua/>

Прізвище, ім'я представника видавництва	Електронна адреса, зареєстрована на ВШО	Номер телефону

Прізвище, ім'я представника авторського колективу	Електронна адреса, зареєстрована на ВШО	Номер телефону

Навчальні матеріали, зазначені у даній заяві, можуть бути використані в освітньому процесі суб'єктами, які забезпечують або беруть участь в апробації, лише протягом відповідного навчального року.

Дата

Підпис

Прізвище, ім'я, по батькові

Шаблон ЗАЯВИ закладу освіти про проведення апробації

(На БЛАНКУ)

Державній установі**“Український інститут розвитку освіти”**

М. Київ, вул. Липківського, 36

ЗАЯВА

Відповідно до п. 4 Розділу 4 Порядку проведення апробації навчальної літератури для закладів загальної середньої освіти просимо визначити

(назва закладу загальної середньої освіти)

як учасника апробації наступних навчальних матеріалів:

№	Назва підручника відповідно до Переліку навчальної літератури, яка проходитиме апробацію	Прізвище, ім'я, по батькові педагогічного працівника, який проводить апробацію	Номер телефону	Електронна пошта

Координатором апробації у

(назва закладу загальної середньої освіти)

є заступник директора – Сом М.Д.

Підписуючи дану заяву гарантуємо, що апробація буде проведена у повному обсязі та належним чином. У випадку хвороби, відпустки або інших причин, які не дозволять педагогам забезпечити належним чином апробацію навчальних матеріалів, зобов'язуємось провести заміну або у випадку неможливості заміни негайно повідомити про це державну установу «Український інститут розвитку освіти».

Повідомляємо, що всі педагогічні працівники визначені у даній заяві відповідають вимогам ч. 7 п.4 Розділу 4 Порядку проведення апробації навчальної літератури для закладів загальної середньої освіти

Додатки:

1. Заява Симоненка В.А.
2. Заява Глушкова В.М.
3.

Дата

Директор

Сковорода Г.С.

Директору _____

(назва закладу загальної середньої освіти)

Сковороді Г.С.

Вчителя: Симоненка В.А.

(т. +38xxxxxxxxxx, ел.пошта:*****@****.***)

Заява

Прошу призначити мене педагогом, який забезпечуватиме апробацію наступних навчальних матеріалів:

- «Українська мова. Буквар» навчальний посібник для 1 класу закладів загальної середньої освіти (видавництво «Оріон»).

Підписуючи дану заяву, я підтверджую, що ознайомлений із Порядком проведення апробації навчальної літератури для закладів загальної середньої освіти. У своїй діяльності під час апробації зобов'язуюсь дотримуватись таких принципів: незалежності, професійності, об'єктивності, неупередженості. Використовуючи навчальну літературу, зобов'язуюся дотримуватись авторських і суміжних прав.

Повідомляю, що на момент підписання цієї заяви у мене відсутній потенційний або реальний конфлікт інтересів, який впливав би на реалізацію порядку апробації навчальної літератури. Я не є автором (співавтором) підручників, поданих на апробацію, ініціатором апробації та/або їх близькою особою.

У випадку, якщо я дізнаюсь, що у мене виник потенційний або реальний конфлікт інтересів, зобов'язуюсь негайно про це повідомити безпосереднього керівника та державну установу «Український інститут розвитку освіти»

(дата)

(підпис)

Директору
державної установи
“Український інститут
розвитку освіти”
Наталії СОФІЙ

(Прізвище, ім'я, по батькові,
посада)

ЗГОДА
на збір та обробку персональних даних

Я, _____
_____, (прізвище, ім'я та по батькові) _____. _____ року народження,
місце проживання зареєстровано за адресою:
_____, шляхом підписання цього тексту,
відповідно до Закону України «Про захист персональних даних» (далі – Закон)
надаю згоду державній установі «УКРАЇНСЬКИЙ ІНСТИТУТ РОЗВИТКУ
ОСВІТИ» на обробку, використання й поширення моїх персональних даних з
метою забезпечення моєї участі в апробації навчальної літератури. Зобов'язуюся
у разі зміни моїх персональних даних подати у найкоротший строк уточнену
достовірну інформацію та оригінали відповідних документів для оновлення моїх
персональних даних.

_____. _____ 2025 р.

(підпис)

(прізвище та ініціали)

Висновок
щодо якості підручника, його відповідності запитам
учасників освітнього процесу

*(назва підручника відповідно до Переліку навчальної літератури, яка
проходитиме апробацію, автори)*

*(посада педагогічного працівника, повна назва закладу загальної середньої
освіти)*

(прізвище, ім'я, по батькові педагогічного працівника)

1. Пропозиції і коментарі до підручника, які потрібно **обов'язково виправити** (із зазначенням конкретних позицій — номери параграфів, сторінок, завдань тощо)
2. Побажання щодо покращення підручника:
3. Успішні педагогічні знахідки підручника (декілька прикладів):
4. Інші побажання від педагогічних працівників:

Дата

Підпис

Прізвище, ім'я, по батькові

Перелік запитань до педагогічних працівників для II етапу апробації

Показники якості навчальної літератури	Реалізованість показників		
	Реалізується послідовно/реалізується непослідовно	Коментар, якщо вказали, що реалізується непослідовно, із зазначенням фрагмента (сторінки) або лінк на фрагмент електронного додатка	
Відповідає очікуваним результатам модельної навчальної програми	<i>Приклад:</i> Реалізується послідовно		
Структура підручника (зміст, рекомендації щодо використання підручника, вступ, основний та додатковий текст, висновки, бібліографія, примітки, словник, додатки, інтерактивні елементи) логічна і завершена	<i>Приклад:</i> Реалізується непослідовно	<i>Приклад:</i> Нерівномірність розподілу змісту в першому розділі (параграф 5 перенасичений інформацією, параграф 7 частоков повторює зміст 4 і мало нової інформації). Складна система рубрикації, в якій учні не змогли зорієнтуватися	
Науковість викладу			

Повнота змістового наповнення тем			
Представлено актуальну інформацію			
Наявні додаткові джерела інформації (документи, зображення, діаграми, покликання тощо), які доповнюють авторський текст			
Фактологічна акуратність текстів (виключення помилок, стереотипів тощо)			
Простежується зв'язок між вивченим у попередньому класі матеріалом та рекомендації для наступних класів			
Зміст підручника відповідає віку учнів/учениць (доступний)			
Відповідність нормам літературної мови			
Дидактична доцільність зображень (ілюстрацій, схем, таблиць)			
Ілюстративний матеріал супроводжується необхідним підписом (пояснення, авторство, джерело тощо)			
Інші показники (вписати)			

Позначте наявність відповідного показника	Так/Ні
Чітке формулювання дидактичних завдань (у вступі, передмові, параграфі, до теми/розділу)	
Простежується взаємозв'язок з іншими навчальними предметами (міжпредметний зв'язок)	
Різноманітність та чітке формулювання завдань/ видів навчальної діяльності	
Гнучкість дидактичних методів/прийомів з позиції реалізації інтерактивного навчання	
Відкритий характер завдань (від особистого досвіду учня/учениці до групового)	
Проблемний виклад навчального матеріалу	
Проблемні ситуації (завдання для спостереження, дослідження, аналізу та тощо)	
Розвиток творчості, критичного, системного та аналітичного мислення (порівняльний аналіз, проблемні ситуації)	
Доступність у виконанні завдань	
Конкретність, практичність та вимірюваність завдань	
Завдання для індивідуального/групового виконання	
Диференційовані завдання	
Компетентнісні завдання	
Наявність можливостей для самооцінювання	
Ілюстративне різноманіття: карти, фотографії, портрети, документи, малюнки, таблиці, діаграми тощо	

Загальний висновок

Назва закладу загальної середньої освіти (родовий відмінок)
про проходження апробації
підручника/підручників
у 2024/2025 н. р.

Рішення Педагогічної ради №_____ від _____

1. Заслухали висновок/висновки щодо якості підручника/підручників, його/їхньої відповідності запитам учасників освітнього процесу

№	Назва підручника (вказати назву підручника відповідно до Переліку навчальної літератури, яка проходить апробацію)	Прізвище, ім'я, по батькові педагогічного працівника, який провів апробацію	Підпис педагогічного працівника	Рішення педагогічної ради (пропонувати до використання в освітньому процесі / не пропонувати до використання в освітньому процесі / пропонувати до використання в освітньому процесі за умови доопрацювання)

2. Затвердити висновок/висновки педагогічних працівників щодо якості підручника/підручників, їхньої відповідності запитам учасників освітнього процесу, які додаються.

Прізвище, ім'я, по батькові керівника (заступника керівника) закладу загальної середньої освіти

Посада

Дата

Підпис